

Staro

NATUUR EN
BUITENGEBIED

Quickscan natuur

Realisatie steigers in Oude houthaven te Amsterdam

Rapportnummer P-20250193
Staro Natuur en Buitengebied

www.starobv.nl

Quickscan natuur

Realisatie steigers in Oude houthaven te Amsterdam

Juli 2025

Definitief

Volgnummer: AI 2023-0142 264
Rapportnummer: P-20250193

Opdrachtgever: Gemeente Amsterdam
F. Kerkhoff

Uitgevoerd door: Staro Natuur en Buitengebied
Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert
tel. 0492-450161
www.starobv.nl

Veldonderzoek: K. Couwenberg, M. Dekker

Auteur: C.A.M. Jansen

Collegiale toets: M. den Otter & M. Dekker

Onderzoek van Staro Natuur en Buitengebied voldoet aan de eisen die het bevoegd gezag stelt. Staro Natuur en Buitengebied is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. Het Netwerk heeft een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk. Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de geldende wet- en regelgeving ten aanzien van flora en fauna. Desondanks zal nooit een 100% volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden. Natuur is dynamisch, situaties kunnen veranderen.

© Staro Natuur en Buitengebied, Gemert. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel	4
1.3	Geldigheid onderzoek.....	5
1.4	Locatie projectgebied	5
1.5	Leeswijzer.....	6
2	Beschrijving projectgebied en voorgenomen ingreep.....	7
2.1	Omschrijving huidige situatie.....	7
2.2	Voorgenomen ingreep/activiteit/functiewijziging	8
3	Werkwijze	10
3.1	Literatuuronderzoek.....	10
3.2	Veldbezoek	10
4	Gebiedsbescherming.....	12
4.1	Natura 2000-gebieden.....	12
4.2	Natuurnetwerk Nederland	13
4.3	Houtopstanden	13
4.4	Hoofdgroenstructuur gemeente Amsterdam	14
4.5	Ecologische structuur gemeente Amsterdam	14
4.6	Hoofdbomenstructuur	15
4.7	KRW Oppervlaktewaterlichamen	16
5	Beschermde soorten.....	18
5.1	Vaatplanten	18
5.2	Vogels.....	20
5.3	Vleermuizen.....	21
5.4	Marterachtigen.....	22
5.5	Overige zoogdieren	23
5.6	Vlinders.....	24
5.7	Libellen	25
5.8	Kevers en weekdieren.....	25
5.9	Amfibieën.....	26
5.10	Reptielen	27
5.11	Vissen.....	27
5.12	Rode Lijst-soorten	28
6	Risicosoorten	30
6.1	Aziatische duizendknopen.....	30
6.2	Overige invasieve planten	30
6.3	Dieren	30
7	Natuurinclusieve maatregelen	31
8	Conclusies en aanbevelingen.....	32
8.1	Beschermde gebieden.....	32
8.2	Beschermde soorten	32
8.3	Maatregelen en nader onderzoek	34
8.4	Vergunning Omgevingswet	35

8.5	Risicosoorten	36
8.6	Kansen	36
Bronnen		37
Bijlagen		38
Bijlage 1	Wet- en regelgeving	38

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Amsterdam is voornemens om de huidige steigers te vervangen en nieuwe steigers te bouwen in de Oude Houthaven. Omdat de nieuwe steigers niet volledig passen in het huidige omgevingsplan wordt het omgevingsplan aangepast om de nieuwe steigers mogelijk te maken. Ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden is het noodzakelijk een quickscan natuur uit te voeren om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden en de mogelijke effecten van de voorgenomen werkzaamheden hierop.

1.2 Doel

Het doel van onderliggend onderzoek is, op basis van een globale inventarisatie, een beoordeling of de Omgevingswet wordt overtreden door uitvoering van voorgenomen werkzaamheden vanwege negatieve effecten die ontstaan op beschermde soorten, gebieden en houtopstanden. Indien mogelijk negatieve effecten ontstaan op beschermde soorten, gebieden en houtopstanden dienen nadere stappen genomen te worden, zoals mitigerende maatregelen, vervolgonderzoek en/of een vergunning verkrijgen.

Soortbescherming, gebiedsbescherming en beschermde houtopstanden vallen sinds 1 januari 2024 onder de Omgevingswet (OW).

Daarnaast is provinciale gebiedsbescherming vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en geldt in de gemeente Amsterdam extra eigen (natuur)beleid. In bijlage 1 wordt deze wet- en regelgeving uitgebreid beschreven.

Het in deze rapportage beschreven onderzoek stelt de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten die zijn opgenomen in paragraaf 11.2.2, 11.2.3 en 11.2.4 van het Besluit Activiteiten Leefomgeving (Bal) onderdeel van de Omgevingswet vast en op welke wijze rekening gehouden dient te worden met de 'zorgplicht voor eenieder' en de 'specifieke zorgplicht' (zie kader). Tevens beoordelen we op welke wijze en in welke mate de voorgenomen werkzaamheden invloed kunnen hebben op het eventueel voorkomen van beschermde soorten. Op basis van de resultaten kan worden vastgesteld welke maatregelen getroffen dienen te worden en vervolgstappen genomen dienen te worden om te voorkomen dat de Omgevingswet ten aanzien van beschermde soorten wordt overtreden. Aanvullend zal worden bepaald of voorgenomen werkzaamheden effect hebben op de beschermde natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden en houtopstanden.

Zorgplicht voor eenieder: Art. 1.6 van OW

Eenieder draagt voldoende zorg voor de fysieke leefomgeving.

Specifieke zorgplichten: Art. 11.6, 11.27 en 11.116 van Bal

Voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefgebieden/habitats, Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden, en houtopstanden kent de Omgevingswet een specifieke zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor het behoud van beschermde natuurwaarden.

1.3 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen, waarbij het basisbeginsel van goed onderzoek bestaat uit beschikbare data (NDFF) en literatuur (verspreidingsatlassen), het uitvoeren van een quickscan binnen invloedsfeer van de voorgenomen werkzaamheden. De resultaten verkregen uit onderliggende quickscan vormen geen volledige inventarisatie.

In de OW (Art. 7.197j) in Omgevingsregeling) wordt de volgende definitie gegeven voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: “Het natuurwaardenonderzoek bevat gegevens waarvan de jongste gegevens niet ouder zijn dan drie jaar, of korter als in de periode tussen het onderzoek en de aanvraag de locatie en het gebied rondom de locatie waarop de activiteit wordt verricht ingrijpend zijn gewijzigd.”.

Ook wordt het volgende genoemd over de deskundigheid: “Het natuurwaardenonderzoek wordt verricht door een persoon met aantoonbare specifieke ecologische kennis en ervaring, die ecologisch advies versterkt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van situaties, habitats en soorten.”.

Dit rapport gaat in op de effecten van de voorgenomen werkzaamheden zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de voorgenomen werkzaamheden kunnen leiden tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten en gebieden.

1.4 Locatie projectgebied

Het projectgebied betreft de Oude Houthaven te Amsterdam. De ligging van het projectgebied in de ruimere omgeving is weergegeven in Figuur 1. De begrenzing van het projectgebied is weergegeven in Figuur 2.

Figuur 1. Ligging projectgebied (oranje omlijnd) (PDOK, 2025)

Figuur 2. Begrenzing projectgebied (oranje omlijnd) (PDOK, 2025)

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het projectgebied en de voorgenomen werkzaamheden. In hoofdstuk 3 wordt de gebruikte onderzoeksmethode besproken. De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten, gebieden en houtopstanden en de effecten van de voorgenomen werkzaamheden op aanwezige beschermde natuurwaarden worden beschreven in hoofdstuk 4 en 5. In de hoofdstukken 6 en 7 wordt respectievelijk ingegaan op risico's en kansen in het projectgebied. In het laatste hoofdstuk zijn de conclusies, adviezen en vervolgstappen uiteengezet.

2 Beschrijving projectgebied en voorgenomen ingreep

2.1 Omschrijving huidige situatie

Het projectgebied is de Oude Houthaven aan de Van Diemenkade in de bebouwde kom van gemeente Amsterdam. Het projectgebied wordt begrensd door water en kades. Het projectgebied heeft een oppervlakte van circa 0.04 vierkante kilometer en bestaat uit drie steigers op het water van Het IJ met woonboten aan een kade.

Zie voor een impressie van het projectgebied foto's 1 tot en met 9.

Foto 1. Begroeiing in plantenbakken op de kade.

Foto 2. Kademuur met begroeiing.

Foto 3. Tongvaren op de kademuur samen met rommelhoekje.

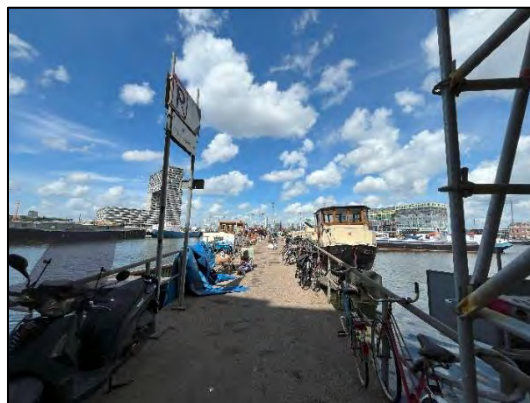

Foto 4. Een van de steigers die vernieuwd gaat worden, met verharding en dekking door "rommel".

Foto 5. Ander aanzicht van een van de steigers met woonboten.

Foto 6. Een van de steigers die vernieuwd gaat worden. Met woonboten aangelegd aan weerszijde.

Foto 7. Kademuur met rijke begroeiing op de muur maar ook in plantenbakken.

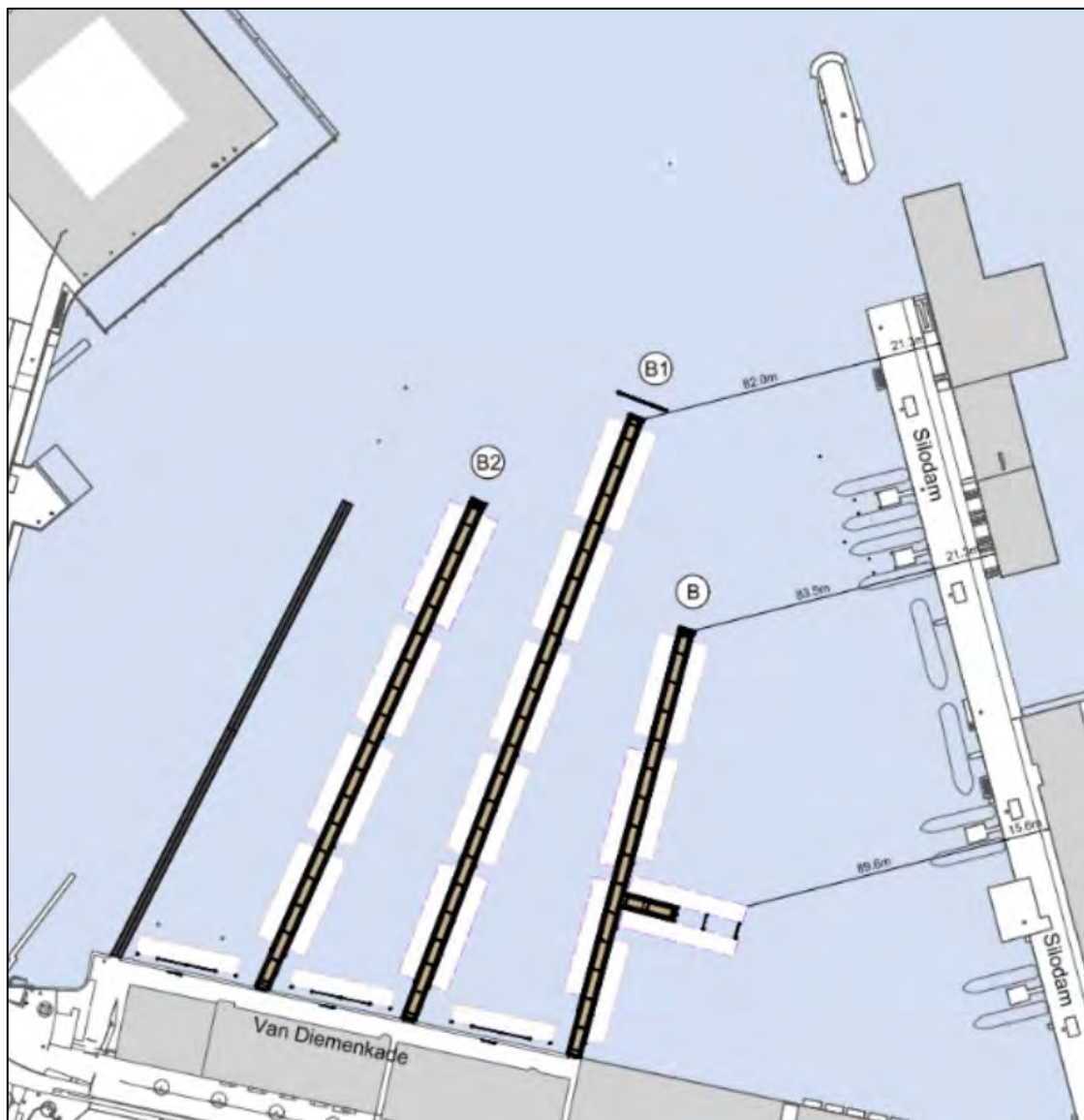
Foto 8. Meerkoeten in het projectgebied.

Foto 9. Tongvaren op de kademuur in het projectgebied.

2.2 Voorgenomen ingreep/activiteit/functiewijziging

De initiatiefnemer is voornemens om drie nieuwe steigers te bouwen. Om deze te bouwen zullen eerst de huidige steigers worden gedemonteerd en/of verplaatst. Aan de huidige steigers liggen woonschepen, hiervoor zullen ook in de nieuwe situatie ligplaatsen voor zijn. De voorgenomen plannen zijn weergegeven in Figuur 3.

Figuur 3. Voorgenomen plannen Oude Houthaven (Bron: Gemeente Amsterdam)

3 Werkwijze

Voor een quickscan wordt een literatuuronderzoek gedaan, en wordt een veldbezoek uitgevoerd. De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn vervolgens gebundeld in deze rapportage.

3.1 Literatuuronderzoek

In het kader van deze quickscan heeft een literatuuronderzoek plaatsgevonden waarbij gekeken is naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het projectgebied.

Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving. De ligging van Natura 2000-gebieden (o.a. Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en het Natuurnetwerk Nederland in de nabijheid van het projectgebied zijn onderzocht. Ook is gekeken naar de locaties van de hoofdgroenstructuur en de ecologische structuur van Gemeente Amsterdam. Tevens wordt nagegaan of binnen het projectgebied bekende waarnemingen van Aziatische duizendknopen zijn en tenslotte wordt nagegaan of binnen het projectgebied oppervlaktewaterlichamen (OWL's) van de Kaderrichtlijn Water aanwezig zijn.

Voor het soortenonderzoek is gebruikgemaakt van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), de websites Vlinderstichting.nl, Waarneming.nl, EIS-nederland.nl, Zoogdiervereniging.nl, Verspreidingsatlas.nl, maps.amsterdam.nl ('Broedplaatsen van zwaluwen, mussen en spreeuwen' en 'Vleermuizen') en diverse verspreidingsatlassen. Door te kijken naar een combinatie van de natuurlijke verspreiding, de voorkeurs habitat, de bekende waarnemingen en de relevante dispersieafstanden van soorten wordt in beeld gebracht welke beschermde flora en fauna kunnen voorkomen in het projectgebied. Tevens wordt gekeken welke Amsterdamse beleidssoorten (ABS) voorkomen in het projectgebied en de directe omgeving.

3.2 Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn alle aanwezige habitats opgenomen binnen het projectgebied en de directe omgeving. De aanwezigheid van deze habitats vormt de basis voor de mogelijkheid tot het voorkomen van beschermde soorten. Naast de habitats zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Dergelijke aanwijzingen zijn bijvoorbeeld het fysiek aantreffen van individuen van soorten en het aantreffen van holen, uitwerpselen, prooi-resten, pootafdrukken, vraatsporen en haren of veren. Deze waarnemingen zijn, voor zover aangetroffen, bij de beoordeling betrokken. De aanwezige habitats worden vergeleken met de habitateisen van beschermde plant- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking, expert judgement en het literatuuronderzoek is beoordeeld welke van deze soorten in het projectgebied kunnen voorkomen. Ook is gekeken of binnen het projectgebied invasieve exoten voorkomen.

Het veldbezoek is uitgevoerd door K. Couwenberg en M. Dekker, werkzaam als medewerkers ecologie bij Staro Natuur en Buitengebied, een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij Netwerk Groene Bureaus. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 26 mei 2025 in de

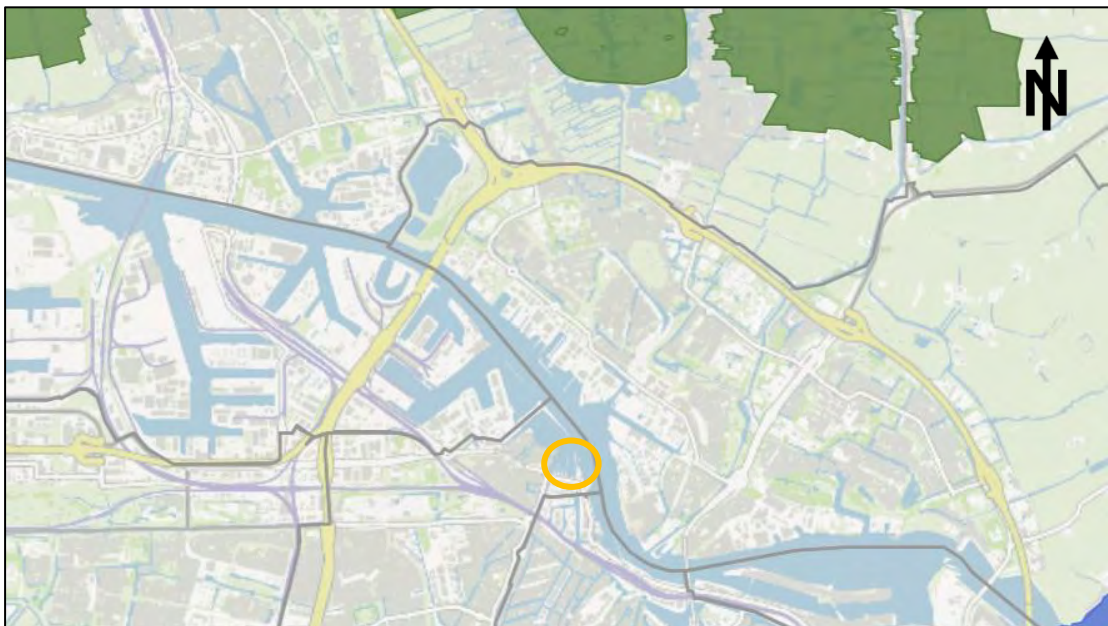
middag, onder de volgende weersomstandigheden: licht bewolkt, droog, windkracht 4 en circa 17 °C.

4 Gebiedsbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft de ligging van het projectgebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden en de effecten van de werkzaamheden op deze gebieden. Tevens wordt ingegaan op de gebieden die in gemeente Amsterdam worden beschermd, de hoofdgroenstructuur, de ecologische hoofdstructuur en de oppervlaktewaterlichamen van de Kaderrichtlijn Water.

4.1 Natura 2000-gebieden

Uit de kaarten van maps.amsterdam.nl blijkt dat het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied op circa 8,00 kilometer afstand ten noordwesten van het projectgebied ligt, zie Figuur 4. Dit betreft het Natura 2000-gebied Polder Westzaan. Direct ten oosten van Polder Westzaan ligt Natura 2000-gebied IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske op een afstand van circa 5,00 kilometer. Ten zuidoosten van het projectgebied ligt het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer op circa 6,50 kilometer afstand.

Figuur 4. Ligging projectgebied (oranje omlijning) ten opzichte van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden aangegeven in donker groen en donkerblauw (Gemeente Amsterdam, 2025).

Effectbeoordeling

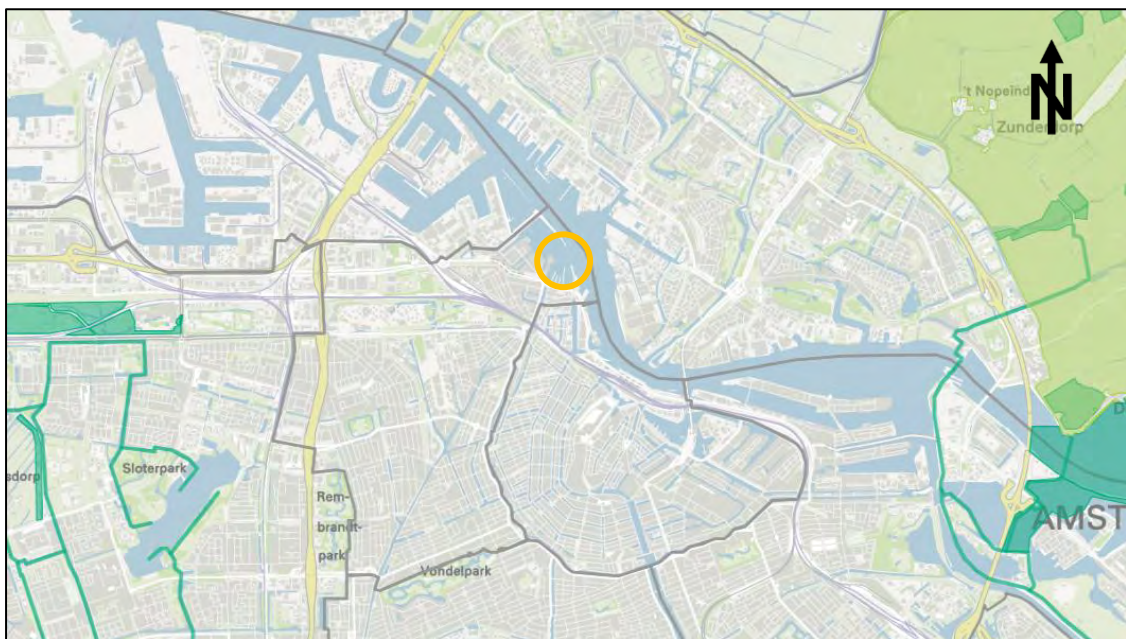
Doordat het projectgebied buiten een Natura 2000-gebied ligt, kunnen alleen effecten optreden als gevolg van externe werking. Gezien de relatief grote afstand tot Natura 2000-gebieden is het uit te sluiten dat negatieve effecten ontstaan op Natura 2000-gebieden als gevolg van effecten van verdroging, versnippering, optische en mechanische verstoring en verstoring door licht, geluid en trilling door de voorgenomen werkzaamheden.

Vanwege de afstand tot Natura 2000-gebieden en de aard van de werkzaamheden, kunnen negatieve effecten op Natura 2000-gebieden door stikstofuitstoot niet worden uitgesloten. Mogelijke negatieve effecten worden berekend middels een AERIUS-berekening.

4.2 Natuurnetwerk Nederland

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden.

Uit de kaarten van maps.amsterdam.nl blijkt dat het projectgebied geen deel uitmaakt van het NNN. Het dichtstbijzijnde gebied wat deel uitmaakt van het NNN ligt op circa 4,70 kilometer ten westen van het projectgebied. De ligging van het NNN in de omgeving van het projectgebied is weergegeven in Figuur 5.

Figuur 5. Ligging projectgebied (oranje omlijning) ten opzichte van het NNN (lichtgroene en donkergroene vlakken) (Gemeente Amsterdam, 2025)

Effectbeoordeling

Het projectgebied behoort niet tot het NNN. Gezien de relatief grote afstand tussen het projectgebied en het NNN en de aard van de voorgenomen werkzaamheden is het uit te sluiten dat de voorgenomen werkzaamheden een negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

4.3 Houtopstanden

De Omgevingswet heeft tot doel om houtopstanden te beschermen (Art. 4.35). De Wet werkt vanuit het principe dat de oppervlakte houtopstanden in Nederland behouden moet blijven.

Beschermde houtopstanden moeten aan beide voorwaarden voldoen:

- + de houtopstand ligt buiten de vastgestelde 'bebouwde kom houtopstanden';
- + de houtopstand vormt een zelfstandige eenheid van groter dan 1.000m² óf de houtopstand betreft een rijbeplanting van meer dan 20 bomen.

Indien bomen worden gekapt en de houtopstand voldoet aan deze voorwaarden dient een melding te worden ingediend bij het Omgevingsloket. Gedeputeerde Staten van de provincie is bevoegd gezag. Voor het kappen en vellen van een (een deel van een) houtopstand geldt een herplantplicht. Naast eisen vanuit de OW kan de provincie en de gemeente extra eisen stellen ten aanzien van de kap en herplant. Ook zijn er scenario's waardoor de meldplicht en herplantplicht niet aan de orde zijn, zie bijlage 1.

Het projectgebied ligt binnen de bebouwde kom en er zijn geen bomen aanwezig, derhalve zijn beschermde houtopstanden in het projectgebied niet aan de orde.

4.4 Hoofdgroenstructuur gemeente Amsterdam

Uit de kaarten van maps.amsterdam.nl blijkt dat er verschillende hoofdgroenstructuren rondom het projectgebied liggen, zie Figuur 6. Het dichtstbijzijnde gebied dat deel uitmaakt van de hoofdgroenstructuur ligt op circa 350 meter afstand ten oosten van het projectgebied. Dit betreft het Stenenhoofd.

Figuur 6. Ligging projectgebied (zwarte omlijning) ten opzichte van de Hoofdgroenstructuur (Gemeente Amsterdam, 2025)

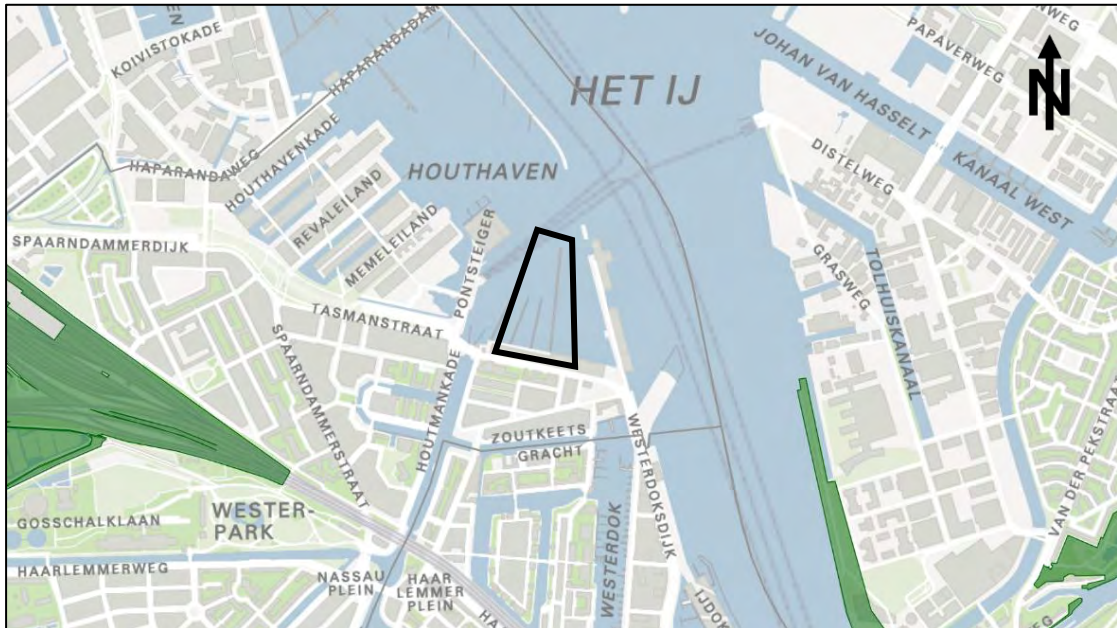
Effectbeoordeling

Het projectgebied behoort niet tot de hoofdgroenstructuur van gemeente Amsterdam. Het is daarom uit te sluiten dat de voorgenomen werkzaamheden een negatief effect hebben op de op de hoofdgroenstructuur van gemeente Amsterdam.

4.5 Ecologische structuur gemeente Amsterdam

De ecologische structuur is bedoeld om de groene gebieden in Amsterdam met elkaar te verbinden. Plannen en projecten mogen niet leiden tot verzwakking van de ecologische structuur. Uit de kaarten van maps.amsterdam.nl blijkt dat het dichtstbijzijnde gebied dat deel

uitmaakt van de ecologische structuur ligt op circa 750 meter afstand ten zuidoosten van het projectgebied, zie Figuur 7.

Figuur 7. Ligging projectgebied (zwart omlijnd) ten opzichte van de Ecologische structuur (groene vlakken) (Gemeente Amsterdam, 2025)

Effectbeoordeling

Het projectgebied behoort niet tot de ecologische structuur van gemeente Amsterdam. Het is daarom uit te sluiten dat de werkzaamheden een negatief effect hebben op de ecologische structuur van gemeente Amsterdam. De werkzaamheden zorgen niet voor het ontstaan van knelpunten. Bij dit project zijn geen mogelijkheden om bestaande knelpunten op te heffen.

4.6 Hoofdbomenstructuur

Een beeldbepalende boombeplanting is een belangrijk onderdeel van de Amsterdamse openbare ruimte (Structuurvisie 2024, Gemeente Amsterdam). De continuïteit en samenhang in deze beplantingen maakt doorgaande routes en stedenbouwkundige lijnen herkenbaar en zorgt voor een aangename, groene omgeving.

Op de kaart 'Hoofdbomenstructuur' op maps.amsterdam staan de beeldbepalende boombeplantingen aangegeven waarvan de continuïteit op centraalstedelijk niveau belangrijk is. Deze bomenlijnen staan langs de hoofdnetten, waterwegen, dijken of historische verkavelingspatronen. Ze volgen recreatieve fietsroutes en ecologische verbindingen. Daarnaast zijn bijzondere of monumentale bomen op markante locaties (bomenpleinen) aangegeven.

Figuur 8. Ligging projectgebied (zwart omlijnd) ten opzichte van de Hoofdbomenstructuur (groene vlakken) (Gemeente Amsterdam, 2025)

Voor de Hoofdbomenstructuur geldt een beleidsintentie voor herplant met een groeiplaatsverbetering. Uit de kaarten van maps.amsterdam.nl blijkt dat geen lanen die onderdeel zijn van het projectgebied onderdeel zijn van de hoofdbomenstructuur

Effectbeoordeling

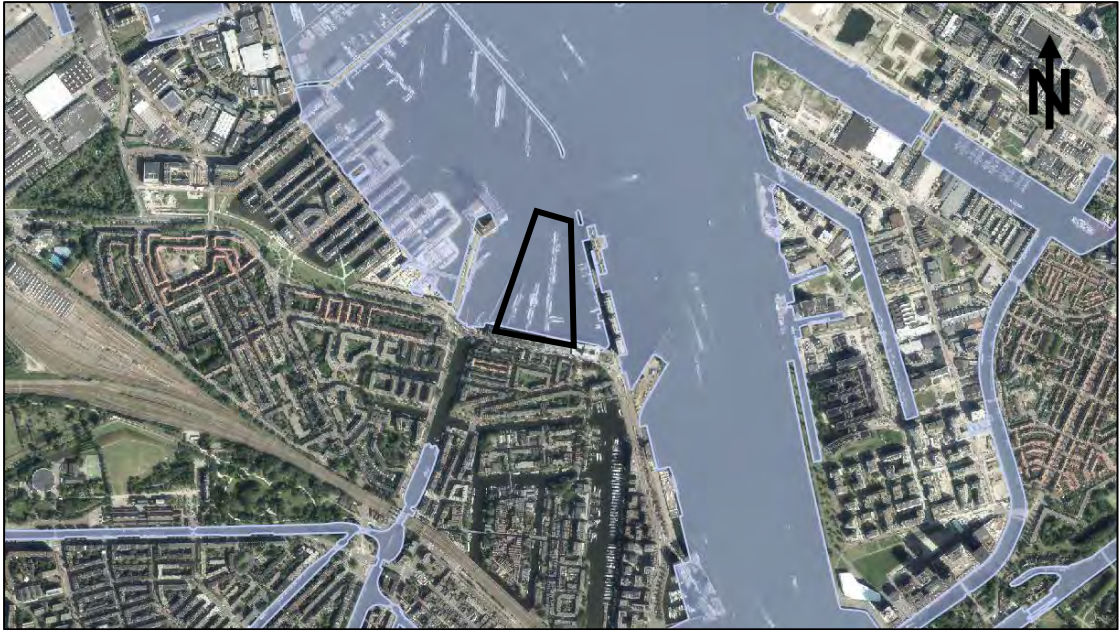
De Hoofdbomenstructuur maakt geen onderdeel uit van het projectgebied (zie Figuur 8). Negatieve effecten door uitvoering van de werkzaamheden ten aanzien van de Hoofdbomenstructuur zijn uitgesloten.

4.7 KRW Oppervlaktewaterlichamen

Alle Rijkswateren in Nederland zijn conform de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) aangewezen als oppervlaktewaterlichaam. De KRW is een Europese richtlijn over de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater en is ook in de Nederlandse Waterwet opgenomen. Al het water in Nederland moet in 2027 een goed leefgebied vormen voor de planten en dieren die er thuishoren. En er moet redelijk eenvoudig drinkwater van te maken zijn. De KRW is ook in de Nederlandse Waterwet opgenomen.

Per waterlichaam zijn doelen voor een goede ecologische toestand en voor de chemische toestand van de oppervlaktewateren gedefinieerd. De KRW streeft een goed ecologisch en een goede chemische toestand voor alle oppervlaktewateren na.

Om aan de normen van de KRW te voldoen, moeten in Nederland nog veel maatregelen getroffen worden, zoals het herstellen van leefgebieden voor planten en dieren, blokkades voor vissen moeten worden verwijderd en het water moet weer schoon en gezond worden. De maatregelen bestaan onder andere uit het aanleggen van vistrappen, hermeanderen van beken en herstel van natuurlijke grondwaterstromen.

Figuur 9. Ligging projectgebied (zwarte omlijning) ten opzichte van de KRW-oppervlaktewaterlichamen (blauwe vlakken) (PDOK, 2025)

Het water waar het projectgebied onderdeel van uitmaakt, is aangewezen als KRW-oppervlaktewaterlichaam (Figuur 9). Het waterlichaam Het IJ heeft doelstelling O2b, Estuarium met matig getijverschil en met scheepvaart en of geen getijdestroming.

Effectbeoordeling

Door de werkzaamheden en de verwijdering van de oude steigers zal waterflora met daaraan verbonden waterfauna worden vernietigd en mogelijk grond worden omgewoeld. Hierdoor zal ook habitat van de voorkomende vissen veranderen en tijdelijk verdwijnen. Door het plaatsen van de nieuwe steigers zal grond worden omgewoeld, waardoor vertroebeling van het water zal ontstaan. Na afronding van de werkzaamheden zal de situatie herstellen en vergelijkbaar zijn met de huidige situatie.

Mitigerende maatregelen

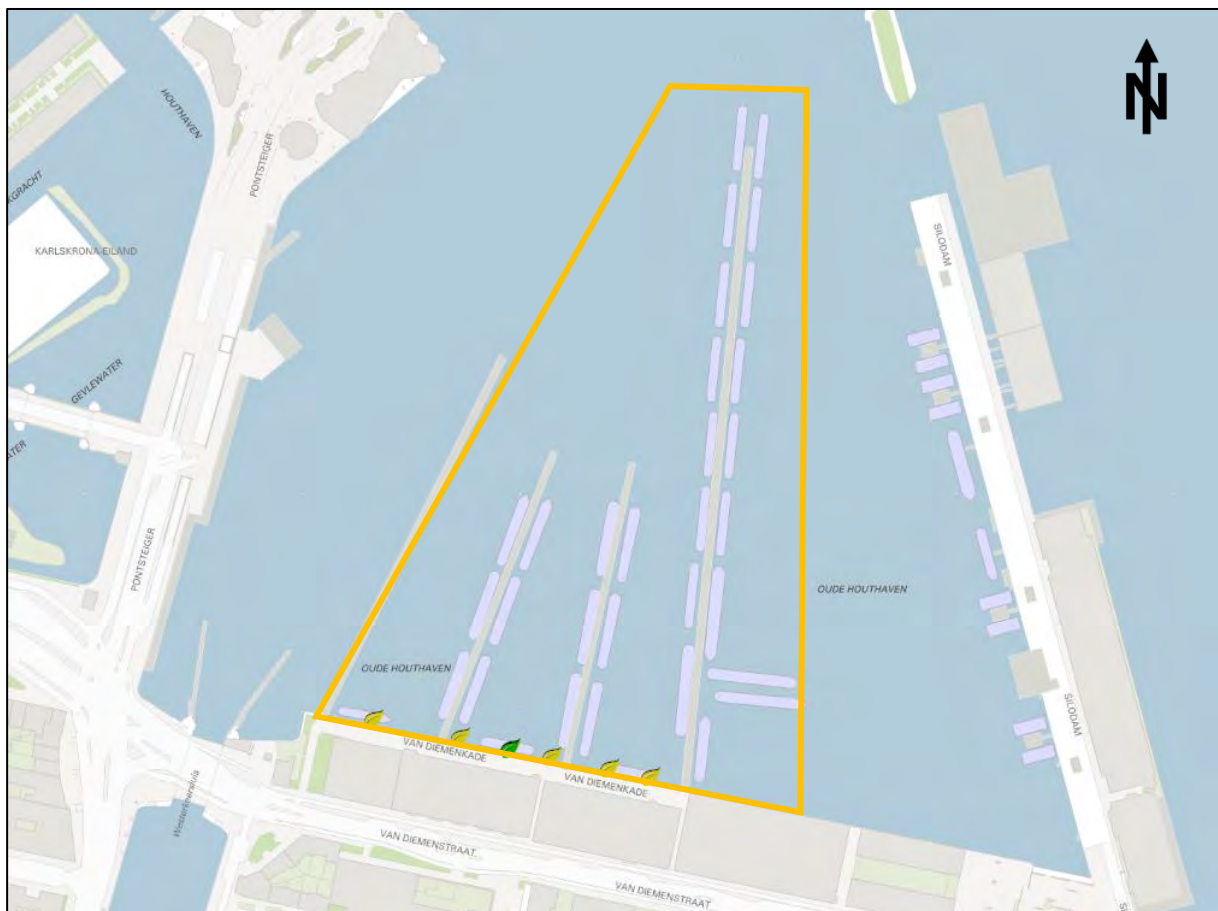
Bij de voorgenomen werkzaamheden dient de waterbeheerder geïnformeerd te worden.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in het projectgebied. Per soortgroep wordt beschreven welke soorten worden verwacht, wat de mogelijke effecten van de voorgenomen werkzaamheden zijn en of het nemen van mitigerende maatregelen nodig is.

5.1 Vaatplanten

Uit de gegevens van de NDFF (2025) blijkt dat binnen één kilometer afstand van het projectgebied dreps, muurbloem, schubvaren, wilde ridderspoor en zandwolfsmelk (§11.2.4 Bal) zijn waargenomen. Binnen één kilometer van het projectgebied zijn de volgende soorten waargenomen die vallen onder de Amsterdamse beleidssorten: gevlekte rietorchis, heemst, rietorchis, tongvaren, zwartsteel, stinkende ballote, stengelomvattend havikskruid, steenbreekvaren, muurnavel, klimopbremraap, ijzerhard, gele helmblom en brede wespenorchis.

Figuur 10. Beschermde muurflora. Lichtgroen = tongvaren of steenbreekvaren, donker groen = schubvaren (maps.amsterdam)

Tijdens het veldbezoek is van de bovengenoemde beschermde soorten alleen de tongvaren aangetroffen in het projectgebied. Volgens de kaart “muurflora” van Gemeente Amsterdam (zie Figuur 10) is ook de steenbreekvaren en schubvaren waargenomen op de kade in het projectgebied. Het projectgebied bestaat uit een kade muur en steigers. Bevindingen van het veldbezoek tonen aan dat voor muurbloem, schubvaren, steenbreekvaren, stengelomvattend

havikskruid, tongvaren, zwartsteel, muurnavel, ijzerhard en gele helmbloem geschikte habitat is binnen het projectgebied.

Effectbeoordeling

De muurflora groeit op en uit de kademuur achter een dikke houten balk (zie foto 10 en 11). Als de geplande werkzaamheden aan de kade plaats vinden, gaat mogelijk beschermde muurflora verloren. Als de balk behouden blijft, zal mogelijk muurflora verloren gaan op de plekken waar de nieuwe steigers aan de kademuur worden bevestigd.

Foto 10. De dikke balk waarachter beschermde muurflora groeit (oranje pijl)

Foto 11. De dikke balk voor de stenen kademuur

Mitigerende maatregelen

Zodra duidelijk is op welke wijze de werkzaamheden uitgevoerd zullen worden en in hoeverre mogelijke beschermde muurflora verloren gaat, zal een ecologisch deskundige de kademuur inspecteren op aanwezige beschermde muurflora.

Indien beschermde muurflora verloren gaat, zal deze gespaard moeten worden of verplant worden op een geschikte locatie.

De bovengenoemde mitigerende maatregel moet worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige. Ook dient een Ecologisch Werkprotocol te worden opgesteld waarin de werkwijze ten behoeve van het §11.2.4 Bal en/of ABS(+) planten is beschreven.

5.2 Vogels

Uit de gegevens van de NDFF (2025) blijkt dat de volgende vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest zijn waargenomen in de wijde omgeving van het projectgebied: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer (alle §11.2.2 Bal).

Tijdens het veldbezoek is de meerkoet met jongen in het projectgebied waargenomen (Foto 11).

Foto 11. Meerkoeten met jong

Voor boom broedende vogels waarvan het nest jaarrond beschermd is, is in het projectgebied geen geschikte nestgelegenheid aanwezig. Er zijn geen bomen aanwezig in het projectgebied. In het projectgebied zijn geen mogelijkheden voor horsten aanwezig, daarom ontbreken nesten voor boomvalk, buizerd, havik, slechtvalk, ransuil, roek of sperwer. In het projectgebied zijn geen huizen, stallen, grote bouwwerken of geschikte oevers aanwezig waardoor geen

nestgelegenheid aanwezig is voor de gierzwaluw, huismus, kerkuil, ooievaar of grote gele kwikstaart.

Binnen het projectgebied is weinig groen aanwezig op een aantal plantenbakken en muurflora op de kademuren na. Hiermee kan nestgelegenheid en foerageergebied van algemene niet watervogelsoorten uitgesloten worden. Wel kunnen watervogels voorkomen die broedgelegenheid hebben binnen het projectgebied onder de steigers en/of op de woonschepen.

Effectbeoordeling

Tijdens het verwijderen van de steigers kunnen nesten worden vernietigd en broedende vogels worden verstoord die in en langs de steigers broeden. Gedurende het broedseizoen zijn nesten strikt beschermd. Ook zal foerageergebied van watervogels verstoord worden tijdens de werkzaamheden, er is echter genoeg geschikt foerageergebied direct rondom het projectgebied.

Mitigerende maatregelen

Het verwijderen van de steigers en verplaatsen van woonschepen dient te worden uitgevoerd wanneer geen broedgeval aanwezig is en buiten het broedseizoen van vogels. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot en met juli. In het kader van de Omgevingswet wordt voor het broedseizoen echter geen standaardperiode gehanteerd.

Tijdens het broedseizoen kan gewerkt worden aan de steigers als men vooruitlopend en/of tijdens de werkzaamheden maatregelen treft. Deze dienen te worden geborgd in een Ecologisch Werkprotocol.

5.3 Vleermuizen

Uit de gegevens van de NDFF (2025) en de Zoogdiervereniging (2025) blijkt dat de soorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, meervleermuis en watervleermuis (alle §11.2.3 Bal) voorkomen in de wijde omgeving van het projectgebied.

Binnen het projectgebied zijn geen gebouwen of bomen aanwezig waar verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen zitten. De aanwezige woonboten binnen het projectgebied hebben mogelijk wel kieren en gaten waar vleermuizen mogelijk gebruik van kunnen maken. Echter, in de meeste gevallen is de oppervlakte en buitenkant van woonboten zeer glad, waardoor vleermuizen geen grip hebben om een kier of gat in te kruipen. Daarnaast blijven de eventuele verblijfplaatsen van vleermuizen in woonboten behouden, de verblijfplaatsen worden alleen verplaatst. De steigers zijn opgebouwd uit ijzer en bevestigd aan ijzeren palen. Hierin ontbreken geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Langs de kade staan houten dukdalven. De kieren en gaten hierin zijn niet diep genoeg om te dienen als verblijfplaats voor vleermuizen.

Het water in het projectgebied kan als foerageergebied gebruikt worden door vleermuizen.

Een negatief effect door gebruik van extra kunstlicht op verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen in het projectgebied dient te worden voorkomen. Tijdens de werkzaamheden dient (extra) verlichting in de schemering en 's nachts uitgezet te worden en van groenelementen en aangrenzende woonhuizen afgeschermd te worden.

Effectbeoordeling

De geplande werkzaamheden zullen een tijdelijk negatief effect hebben op het foerageergebied. In de directe omgeving is echter genoeg ander geschikt foerageergebied. Na afronding van de werkzaamheden is het projectgebied weer geschikt als foerageergebied.

Tevens kan verstoring van foeragerende vleermuizen binnen het projectgebied plaatsvinden door gebruik van (extra) kunstlicht bij uitvoering van de werkzaamheden en wanneer in de nieuwe situatie extra verlichting wordt geplaatst.

Mitigerende maatregelen

Een negatief effect op verblijfplaatsen, foerageergebied en vlieg- en migratieroutes van vleermuizen tijdens de werkzaamheden door gebruik van extra kunstlicht dient te worden voorkomen. Door de werkzaamheden overdag uit te voeren zonder extra verlichting zal geen verstoring van vleermuizen door kunstlicht plaats kan vinden. Indien er 's avonds of in de schemering moet worden gewerkt, dan dient aangepaste verlichting te worden gebruikt met afgeschermd armatuur en een lichtbron met lichtwarmte <2700K en golflengte >540 nm. In de nieuwe situatie, de gebruiksfase, dient niet meer licht te worden geschoten in en rond het projectgebied dan in de huidige situatie. Indien wel meer kunstlicht voorzien is in de voorgenomen werkzaamheden, dan dient dit met armatuur afgeschermd te worden van omliggende gebouwen en boomkronen en naar beneden gericht te zijn. Deze maatregelen dienen te worden beschreven in een Ecologisch Werkprotocol.

5.4 Marterachtigen

Uit gegevens van Broekhuizen et al. (2016), Zoogdiervereniging (2025) en NDFF (2025) blijkt dat binnen vijf kilometer afstand van het projectgebied de volgende soorten zijn waargenomen: boommarter, bunzing, hermelijn, steenmarter en wezel (§11.2.4 Bal).

- + **Boommarter** leeft voornamelijk in bossen in de boomholten, konijnen-, vossen- of dassenhopen, maar ook tussen boomwortels en onder takkenhopen. Ze kunnen ook gebruik maken van oude spechtengaten en eekhoornnesten.
- + **Bunzing** komt voor in kleinschalig landschap met voldoende schuilmogelijkheden en water in de buurt. Dit kunnen oeverbegroeiingen, houtwallen, bosranden en akkerranden zijn, maar ook rietvelden of moerasgebieden en weidegebieden met sloten. Ze verblijven in oude hopen van bijvoorbeeld konijn, mol, vos en das maar ook onder steenhopen, in holle bomen of onder boomwortels.
- + **Hermelijn** komt in alle habitats voor, van open vochtige terreinen tot bossen en houtwallen en van duinen tot akkers. De enige voorwaarde is dat er voldoende dekking aanwezig is. De soort verblijft in een hol, meestal een oud mollennest of konijnenhol.
- + **Steenmarter** komt voor nabij dorpen en boerderijen en tegenwoordig zelfs in grote steden. De soort heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. De aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen is van belang, omdat de steenmarter daar foerageert. De soort verblijft in boomholtes, takkenhopen, dichte struwelen, zolders of kruipruimtes, maar ook in spouwmuren of ruimten onder de dakbedekkingen.
- + **Wezel** komt voor in open, droge natuur- en cultuurlandschap, bossen, duinen, wei- en akkerland. Echter overal waar woelmuisen ontbreken, ontbreekt ook de wezel. De soort verblijft in takkenbossen, houtstapels of andere hoopjes

groenafval, steenhopen, uitgebokkelde muren of andere bouwwerken en allerhande natuurlijke hopen en holtes.

Tijdens het veldbezoek zijn geen marterverblijfplaatsen of sporen aangetroffen in het projectgebied. Binnen het projectgebied zijn ook geen groenstroken of beschutting aanwezig in lijnvormige elementen die marterachtige nodig hebben om in te foerageren en te verblijven. Mogelijk dat steenmarter het projectgebied incidenteel doorkruist. Aanwezigheid van verblijf- en rustplaatsen van marterachtigen kan daarmee worden uitgesloten.

5.5 Overige zoogdieren

Uit gegevens van Broekhuizen et al. (2016), Zoogdiervereniging (2025) en NDFF (2025) blijkt dat binnen vijf kilometer afstand van het projectgebied de volgende soorten zijn waargenomen: algemene spits-, woel- en ware muizensoorten, egel, grijze zeehond, haas, konijn, vos, damhert, ree, woelrat, eekhoorn, eikelmuis, waterspitsmuis (alle §11.2.4 Bal) noordse woelmuis en tuimelaar (§11.2.3 Bal).

- + **Algemene spits-, woel- en ware muizensoorten** kunnen zich verschuilen tussen de vegetatie of hopen maken in de grond.
- + **Damhert** komt voor in lichte loofbossen en gemengde bossen met voldoende gras. De soort komt ook voor in randzones bij open plekken, graslanden en akkerranden. Beschutting is voor damherten van belang.
- + **Eekhoorn** komt voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos, maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Eekhoorns gebruiken lijnvormige structuren van bomen als nestlocatie en migratieroute. Van belang is daarom de aanwezigheid van grote bomen in (de buurt van) bossen als nestgelegenheid, migratieroute of voedselbomen.
- + **Egel** komt voor in bijna alle landschappen, mits er voldoende beschutting en dekkingbiedende elementen aanwezig zijn.
- + **Eikelmuis** leeft in structuurrijke loofbossen (het liefst met eiken) in glooiend gebied. Ook struikgewas, hagen, tuinen, rotsen, muren en kleinschalig agrarisch cultuurlandschappen kunnen bewoond worden door deze soort, mits er in de omgeving bos aanwezig is als beschutting.
- + **Grijze zeehond** komt voornamelijk in zeewater met rotskusten en bij zeekliffen voor. Ook worden ze waargenomen bij zandbanken, ijsplaten, riviermondingen en zandstranden en kiezelstranden.
- + **Haas** heeft een voorkeur voor kleinschalig bouw- en grasland, maar ook open velden, zoals weilanden en akkers.
- + **Konijn** komt voor in (half)open landschappen zoals tuinen, bosranden en perken.
- + **Ree** komt voornamelijk voor in bosachtige streken met open plekken om te foerageren, zoals akkers.
- + **Vos** komt voornamelijk voor in bos en parken, maar ook in landbouwgebieden, duinen of heide
- + **Waterspitsmuis** komt voor in en langs schone beken, rivieren, sloten of plassen met stromend tot stilstaand water met behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Hij komt voor bij beken, rivieren, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt. De waterspitsmuis komt alleen daar voor waar bodembedekkende vegetatie aanwezig is en waar binnen een straal van 500 meter water is te vinden.

Bovendien moet er in de oevers voldoende schuilmogelijkheid zijn waar de waterspitsmuis zich kan terugtrekken om zijn prooien op te eten. De soort is erg schuw.

- + **Woelrat** is een woelmuissoort die voorkomt bij schone, stilstaande zoetwateren. Hij prefereert begroeide steile oevers en gelijkmatige waterstanden. De woelrat is in elke provincie vrijgesteld.

Effectbeoordeling

Het projectgebied bestaat uit verharding met veel rommelhoekjes.

Algemene spits-, woel- en ware muizensoorten kunnen mogelijk beschutting en holletjes vinden in de rommelhoekjes. Door het verwijderen van de steiger met rommelhoekjes wordt leefgebied van algemene spits-, woel- en ware muizensoorten vernietigd en individuen mogelijk gedood of verwond.

Egel maakt gebruik van beschutting in de vorm van struiken en lage vegetatie. Op de steigers ontbreekt het aan geschikt foerageergebied voor egel. Incidenteel kan een egel het projectgebied doorkruisen. De aanwezigheid van rust- en verblijfplaatsen van egel is uitgesloten.

Eekhoorn maakt nesten in bomen. Bomen zijn niet aanwezig binnen het projectgebied, de aanwezigheid van eekhoorn is uitgesloten.

De waarneming in de NDFF van eikelmuis betreft een individu die aangetroffen is in een doos van de Bodyshop. In het projectgebied ontbreekt aan geschikt habitat voor eikelmuis. De aanwezigheid van eikelmuis in het projectgebied is uitgesloten.

Vos kan incidenteel het projectgebied doorkruisen. Het ontbreekt aan geschikt habitat om een hol te graven. Het voorkomen van rust- en verblijfplaatsen van vos is uitgesloten.

Damhert, haas, konijn en ree hebben leefgebied in graslanden en bossen. Deze habitats zijn niet aanwezig in het projectgebied. De aanwezigheid van deze soorten is uitgesloten.

Waterspitsmuis heeft een leefgebied met veel watervegetatie en ruige oevers en schoon water. Deze kenmerken ontbreken in het projectgebied. De aanwezigheid van waterspitsmuis is uitgesloten.

Mogelijk dat grijze zeehond het water van de gebruikt als migratie route richting het Markermeer, hierbij kan deze soort sporadisch gezien worden in het water rondom de steigers. Het water binnen het projectgebied is geen essentieel leefgebied is voor de grijze zeehond.

Mitigerende maatregelen

Voor algemene spits-, woel- en ware muizensoorten geldt in provincie Noord-Holland een vrijstelling van de verbodsbepalingen van het Bal onderdeel van de Omgevingswet. Wel is er een meldingsplicht, de melding dient digitaal ingediend te worden bij ODNHN. Ook gelden de zorgplichten, zie kader in hoofdstuk 1. In het kader van de zorgplicht kan bij het verwijderen van de vegetatie één kant op worden gewerkt, zodat aanwezige dieren kunnen vluchten. De werkwijzen dienen vastgelegd te worden in een ecologisch werkprotocol.

5.6 Vlinders

Uit de gegevens van de NDFF (2025), de Vlinderstichting (2025) en Bos et al. (2006) blijkt dat binnen vijf kilometer afstand van het projectgebied iepenpage, grote vos, grote weerschijnvlinder (§11.2.4 Bal), teunisbloempijlstaart (§11.2.3 Bal) zijn waargenomen. Tevens komt binnen één kilometer de Amsterdamse beleidssoort bruin blauwtje voor.

- + Grote vos is een zeldzame en kwetsbare soort die voorkomt in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. De waardplanten van deze soort zijn vooral iep, maar ook zoete kers, populier en sommige wilgensoorten.
- + Grote weerschijnvlinder is een tot voor kort zeldzame (nu een niet bedreigde) standvlinder die voorkomt in oudere, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of groepen samenhangende bosjes in beekdalen. De waardplant van deze soort is vooral boswilg, soms grauwe wilg.
- + Iepenpage is een zeldzame soort die op verschillende locaties in Nederland voorkomt bij iepen in bossen, bosranden, parken en grotere tuinen. De waardplanten van deze soort zijn diverse iepen zoals gladde iep, ruwe iep en sommige cultivars.
- + Teunisbloempijlstaart is een zeldzame soort die voorkomt in open plekken in vochtige bossen, bosranden en warme open plaatsen. De waardplanten zijn wilgenroosje, teunisbloem, bastaardwederik en kattenstaart.
- + Bruin blauwtje is een vrij schaarse standvlinder die voorkomt in een afwisseling van begroeide terreinen (schrale, kruidenrijke, kalkgraslanden) en open, zandige grond. De waardplanten betreffen diverse soorten ooievaarsbek, met name kleine ooievaarsbek en gewone reigersbek.

In het projectgebied ontbreken het geschikte habitat of de geschikte waardplanten voor deze en andere beschermde vlinders. Daarom is het voorkomen van voortplantingshabitat van beschermde vlindersoorten uitgesloten.

5.7 Libellen

Uit de gegevens van de NDFF (2025) de Vlinderstichting (2025) en Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2002) blijkt dat binnen twee kilometer afstand van het projectgebied sierlijke witsnuitlibel (§11.2.3 Bal) is waargenomen.

Binnen het projectgebied is geen oppervlakte water met hoge vegetatie die geschikt is voor de voortplanting van de sierlijke witsnuitlibel. Het voorkomen van voortplantingshabitat van (beschermde) libellen in het projectgebied is uitgesloten.

5.8 Kevers en weekdieren

Volgens de gegevens van de NDFF (2025) en EIS Nederland (2025) komen geen beschermde kevers en weekdieren voor in de omgeving van het projectgebied. Voor de beschermde kevers en weekdieren zijn weinig verspreidingsgegevens bekend, daarom wordt in deze paragraaf van alle beschermde kevers en weekdieren beoordeeld of ze in het projectgebied kunnen voorkomen.

- + Vliegend hert (§11.2.4 Bal) komt voor in (oude) eikenbossen.
- + De beschermde houtkevers; vermiljoenkever, heldenbok en juchtleerkever (alle §11.2.3 Bal) zijn afhankelijk van oude of holle vrijstaande bomen of (natte) gebieden met veel dood hout.
- + De beschermde waterkever gestreepte waterroofkever (§11.2.3 Bal) is voor het voorkomen afhankelijk van sloten en kanalen met helder water, zeer spaarzame of afwezige drijvende en onderwatervegetatie en komt vooral voor in laagveengebieden. De

brede geelgerande waterroofkever (§11.2.3 Bal) komt in Nederland alleen voor in enkele vennen in Drenthe met helder water, blad op de bodem en de aanwezigheid van grote kokerjuffers.

- + De aquatische slakkensoort platte schijfhoren (§11.2.3 Bal) is afhankelijk van de aanwezigheid van heldere, schone wateren met waterplanten. Bataafse stroommossel (§11.2.3 Bal) is een soort die voorkomt in stromend water (rivieren of beken). Deze soort is al 50 jaar niet meer waargenomen in Nederland.

Bovenstaande habitats komen in het projectgebied niet voor. De aanwezigheid van deze soorten is derhalve uitgesloten. Het water binnen het projectgebied is brak zeewater zonder onderwater planten.

5.9 Amfibieën

Uit de gegevens van RAVON (2025), de NDFF (2025) en Creemers & Van Delft (2009) blijkt dat binnen twee kilometer afstand van het projectgebied kleine watersalamander, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad (§11.2.4 Bal), rugstreeppad (§11.2.3 Bal) zijn waargenomen.

Bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander zijn algemene en niet-kritische soorten, ze hebben geen uitgesproken voorkeur voor specifiek land-, overwinterings- of voortplantingshabitat en kunnen in een grote variatie aan leefgebieden voorkomen waaronder dorpen en steden.

- + Rugstreeppad overwintert op het land in muizenholletjes, onder tegels, pellets en rommel, ook ingegraven in zand. Het is een pionierssoort van hoog dynamische gebieden en komt onder andere voor in duinen en ruderaal terreinen op zonnige plekken met weinig vegetatie. Rugstreeppad overwintert 60 tot 180 cm diep.

In het projectgebied is geen geschikt oppervlaktewater en geschikte oever aanwezig en daardoor ontbreekt het aan voortplantingshabitat voor amfibieën. De kades en steigers zijn hoog, waardoor amfibieën niet uit het water kunnen kruipen.

Rugstreeppad maakt gebruik van kale plassen of sloten als voortplantingshabitat. Dit habitat is niet aanwezig in het projectgebied. Geschikt voortplantingshabitat van rugstreeppad is afwezig in het projectgebied.

Het projectgebied is wel geschikt als land- en overwinteringshabitat voor algemene en niet-kritische soorten. Algemene amfibiesoorten kunnen zich verschuilen tussen tegels, plantenbakken en rommel op de steigers. Rugstreeppad maakt gebruik van kale zandige vlaktes met schaarse vegetatie om te overwinteren en te foerageren, dit habitat is afwezig in het projectgebied.

Effectbeoordeling

Bij het verwijderen van tegels, plantenbakken en rommel van de bodem kan mogelijk het land- en overwinteringshabitat van bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander worden vernietigd en individuen worden verwond of gedood.

Tijdens de werkzaamheden kunnen daarnaast de juiste omstandigheden ontstaan voor rugstreeppad om het gebied te koloniseren. Door te voorkomen dat het juiste habitat ontstaat

(tijdelijke poelen, plassen en zanddepots), worden negatieve effecten op rugstreeppad en knelpunten met de Omgevingswet voorkomen.

Mitigerende maatregelen

Voor bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander geldt bij ruimtelijke ingrepen in provincie Noord-Holland een vrijstelling van de verbodsbepalingen van het Bal onderdeel van de Omgevingswet. Wel gelden de zorgplichten, zie kader in hoofdstuk 1. Daarnaast is er een meldingsplicht, de melding dient digitaal ingediend te worden bij ODNHN.

In het kader van de zorgplicht dient het verwijderen van tegels, plantenbakken en rommel waar amfibieën voorkomen, plaats te vinden in de periode buiten de overwinteringsperiode van deze soorten. De overwinteringsperiode duurt van 1 november – 15 maart. Bij het verwijderen van deze mogelijke schuilplaatsen dient in één richting gewerkt te worden, zodat individuen kunnen vluchten. De werkwijze dient te worden vastgelegd in een Ecologisch Werkprotocol.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van rugstreeppad in de omgeving. Rugstreeppad kan nieuwe, geschikte gebieden (binnen vier kilometer afstand) gemakkelijk koloniseren. Losliggende zandhopen en ondiepe plassen in het terrein bieden een geschikt leefgebied voor rugstreeppadden. Door zandhopen af te dekken en geen ondiepe waterplassen in het terrein te laten liggen, kan worden voorkomen dat rugstreeppad zich in het projectgebied vestigt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Het verstoren van rugstreeppad en het vernietigen van het leefgebied is een overtreding van de Omgevingswet.

5.10 Reptielen

Uit gegevens van RAVON (2025), de NDFF (2025) en Creemers & Van Delft (2009) blijkt dat binnen twee kilometer afstand van het projectgebied geen reptielen zijn waargenomen.

Het ontbreekt binnen het projectgebied aan geschikt habitat voor deze en andere reptielen. Het voorkomen van beschermde reptielensoorten in het projectgebied is derhalve uit te sluiten.

5.11 Vissen

Uit de gegevens van Kranenbarg et al. (2022), RAVON (2025) en de NDFF (2025) blijkt dat in de omgeving van het projectgebied geen beschermde vissoorten zijn waargenomen.

Binnen het projectgebied is geen geschikt habitat aanwezig voor beschermde vissoorten. Wel zullen algemene vissoorten gebruik maken van het water rondom de steigers voor hun leefgebied. Met de werkzaamheden zullen vissen verstoord raken en tijdelijk het gebied ongeschikt zijn.

Als de steigerpalen worden geheid, zal dat onderwater veel geluidsoverlast opleveren. Zwemblazen van vissen zijn gevoelig voor drukpulsen onderwater, die kunnen daardoor knappen. Bij aanvang van de werkzaamheden is het daarom noodzakelijk het onderwatergeluid langzaam op te voeren, waardoor de vissen kunnen weg zwemmen buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. In de directe omgeving is genoeg alternatief habitat

beschikbaar, ook zullen steigers terug gebouwd worden waardoor het habitat weer vergelijkbaar gebruikt kan worden door algemene vissoorten.

5.12 Rode Lijst-soorten

Uit gegevens van de NDFF (2025) blijkt dat binnen 500 meter van het projectgebied verschillende Rode Lijst-soorten zijn waargenomen: de planten beemd kroon, blauw walstro, bolderik, echte gamander, Franse silene, gegroefde veldsla, gestreepte greppelrus, gipskruid, gladde ereprijs, gulden sleutelbloem, kranssalie, muurbloem, oosterse morgenster, schubvaren, selderij, torenkruid, tripmadam, valse kamille, zacht vetkruid en zandwolfsmelk; de insecten grote koekoekshommel; vogels de visdief; en de mossen bleek baardmos en witkopschorsmos. Er zijn geen overige waarnemingen bekend van soorten van de Rode Lijst in de omgeving van het projectgebied.

Omdat in het projectgebied alleen verharding aanwezig is, kunnen alleen op de (kade)muur planten voorkomen binnen het projectgebied. Deze soorten zijn echte gamander, kranssalie, muurbloem, schubvaren, torenkruid, tripmadam en zacht vetkruid.

In de Houthaven liggen pontons die specifiek ingericht zijn als nesthabitat voor visdieven (zie Foto 12). De visdief kan het projectgebied gebruiken als foerageergebied, er is geen geschikt nestgelegenheid voor de visdief.

Foto 12. Ponton met kunstmatig nesthabitat voor visdieven

De mossoorten kunnen mogelijk op hout van de dukdalven voorkomen.

Effectbeoordeling

Met het verwijderen van de aanwezige steigers zullen de planten en mogelijk korstmoss verwijderd en vernietigd worden.

Voor de visdief zal het projectgebied tijdelijk ongeschikt zijn als foerageergebied. In de omgeving is voldoende alternatief foerageergebied.

Mitigerende maatregelen

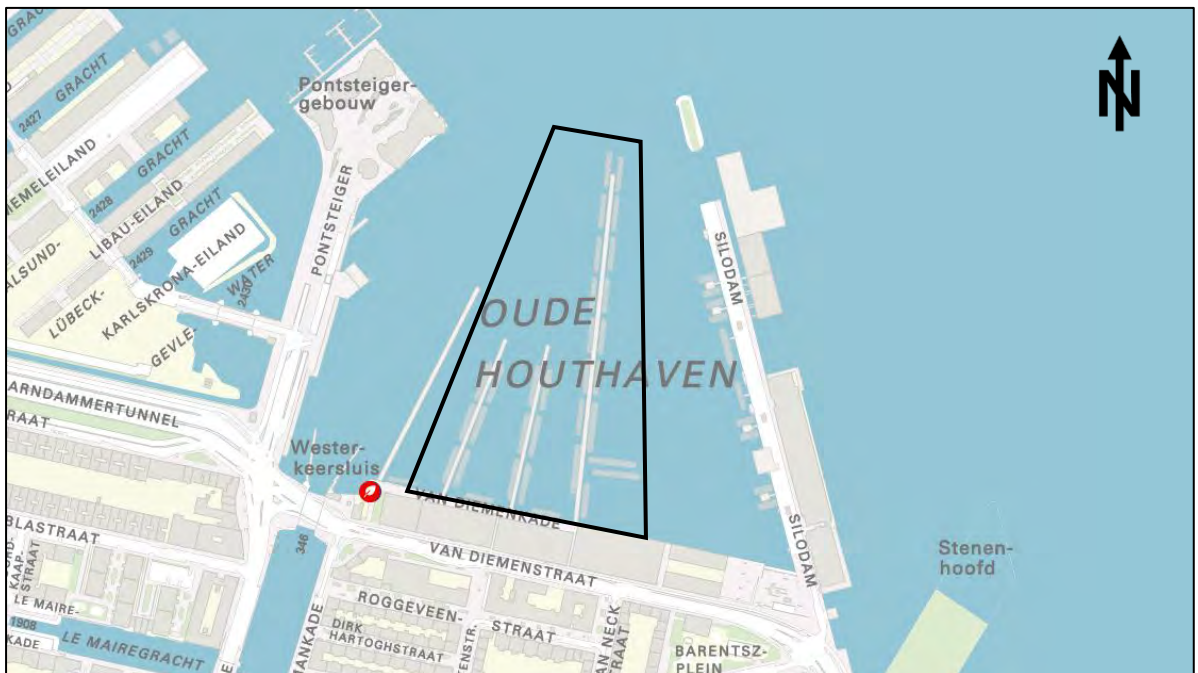
Er is een zorgplicht voor de soorten van de Rode Lijst. Hierdoor zullen de Rode Lijst plantensoorten die aanwezig zijn op de kade en steigers zoveel mogelijk gespaard worden. Dit kan gedaan worden door waar mogelijk te verplaatsen naar een nieuwe locatie en/of herplanten op de nieuwe steigers.

Voor de visdief is er genoeg geschikt foerageergebied aanwezig in de directe omgeving.

6 Risicosoorten

6.1 Aziatische duizendknopen

In het projectgebied zijn geen invasieve plantensoorten aangetroffen. Net buiten het projectgebied, op circa 50 meter afstand, is door de Gemeente Amsterdam Japanse duizendknoop waargenomen. Door de werkzaamheden uit te voeren met schoon materiaal, materieel en schone grond wordt het verspreiden van invasieve exoten, zoals duizendknopen, naar het projectgebied voorkomen.

Figuur 11. Ligging projectgebied (zwart omlijnd) ten opzichte van bekende groeilocaties Aziatische duizendknopen (maps.amsterdam)

6.2 Overige invasieve planten

In het projectgebied is alleen op de steigers en kademuren groei mogelijkheid voor planten. Geen invasieve plant is bekend die op deze plaatsen kunnen groeien, hierdoor is overige invasieve planten binnen het projectgebied uitgesloten.

6.3 Dieren

Binnen het projectgebied kan mogelijk de stadsduif en bruine rat voorkomen. Voor de bruine rat is genoeg voedsel en voortplantingsmogelijkheden aanwezig. Binnen het projectgebied is water, dekking en voedsel aanwezig. Ook de stadsduif is niet kritisch, waardoor er genoeg nestgelegenheid is binnen het projectgebied op beschutte plekken onder de steigers.

7 Natuurinclusieve maatregelen

Diverse kansen zijn aanwezig om de ecologische waarde van de toekomstige situatie van het projectgebied te verbeteren:

- + Bloemrijke boomspiegels aanplanten op de kade. Wanneer de kade opnieuw betegeld moet worden kan er voor gekozen worden om bomen te plaatsen naast de kade. Rond deze bomen kan een stuk aarde vrij te laten en te beplanten met kruiden. Hierdoor verbeterd de bodemstructuur en waterdoorlaatbaarheid. Maar ook zorgt het voor een hogere biodiversiteit door het bieden van nectar voor bestuivers en beschutting voor kleine zoogdieren.
- + Insectenhôtels kunnen geplaatst worden bij de bloemrijke boomspiegels. Deze bestaan uit stenen, bamboe, hout en klei met veel kieren en gaatjes die insecten kunnen gebruiken. Het insectenhôtel dient op het zuiden gericht te zijn om genoeg zonlicht en warmte te krijgen.
- + Groene kademuren aanbrengen. Door een muurplantvriendelijke constructie in een kademuur te plaatsen kunnen bijzondere muurflora (terug) op de kademuren gaan groeien.
- + Onder de steigers ruimtes creëren die kan dienen als nestgelegenheid voor vogels (watervogels, maar ook zwaluwen).

8 Conclusies en aanbevelingen

8.1 Beschermde gebieden

Gezien de aard van de voorgenomen werkzaamheden en de relatief grote afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (vijf kilometer) is het uit te sluiten dat negatieve effecten ontstaan op Natura 2000-gebieden als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden. Vanwege de aard van het project en de afstand tot Natura 2000-gebieden, zijn negatieve effecten door stikstofuitstoot niet uitgesloten. Negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen worden berekend middels een AERIUS-berekening.

Ten aanzien van het NNN hebben de voorgenomen werkzaamheden geen negatief effect tot gevolg op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

Door de aard van de voorgenomen werkzaamheden zijn negatieve effecten aan de Hoofdgroenstructuur en de Ecologische structuur uit te sluiten. Bij dit project zijn geen mogelijkheden om bestaande knelpunten op te heffen.

De wateren waarin het projectgebied zich bevindt, zijn aangewezen als KRW water. Omdat er door de voorgenomen ingreep negatieve effecten zijn te verwachten op de waterkwaliteit, vissen en waterflora, dient contact te worden opgenomen met de waterbeheerder. .

8.2 Beschermde soorten

In het projectgebied komen mogelijk verschillende soorten voor die zijn beschermd onder paragrafen 11.2.2, 11.2.3 en 11.2.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving, onderdeel van de OW. Het is uit te sluiten dat in het projectgebied beschermde vlinders, libellen, kevers, weekdieren, vissen en reptielen voorkomen. Wel gelden voor alle aanwezige soorten in het projectgebied de zorgplichten, zie kader in hoofdstuk 1. Tabel 1 geeft een overzicht van de mogelijk aanwezige en aangetroffen beschermde soorten in de omgeving van het projectgebied.

Soorten van paragraaf 11.2.2 van het BaI

Onder de steigers en/of op de woonschepen zijn mogelijkheden voor algemene vogels om te nestelen. Bij verwijdering van de steigers kunnen deze nesten beschadigd of vernietigd raken. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd wanneer geen broedgevallen aanwezig zijn en buiten het broedseizoen. Bij werkzaamheden gedurende het broedseizoen dienen maatregelen genomen te worden voorafgaand en/of tijdens de werkzaamheden. Alle maatregelen dienen te worden geborgd in een Ecologisch Werkprotocol.

Soorten van paragraaf 11.2.3 van het BaI

Met gebruik van (extra) kunstlicht kunnen foeragerende vleermuizen op de kade verstoord raken. Het gebruik van kunstlicht zou daarom voorkomen moeten worden. Tijdens de werkzaamheden kan er geschikte omstandigheden ontstaan voor rugstreeppadden. Van belang is dat dit wordt vermeden door zandhopen af te dekken en geen ondiepe waterplassen in het terrein te laten liggen. Deze maatregel dient te worden geborgd in een Ecologisch Werkprotocol.

Soorten van paragraaf 11.2.4 van het Bal

Wanneer de steigers worden afgebroken en opnieuw wordt gebouwd, zullen meerdere beschermde plantensoorten vernietigd kunnen worden. Zodra de concrete werkzaamheden bekend zijn, zal een onderzoek uitgevoerd worden naar de aanwezigheid van beschermde plantensoorten. Op de locaties waar beschermde plantensoorten aanwezig zijn zal zoveel mogelijk om deze soorten heen gewerkt moeten worden, anders zullen ze moeten worden uitgegraven en herplant op een geschikte plek in de directe omgeving. Dit moet onder leiding van een deskundige worden gedaan en een ecologisch werkprotocol.

Binnen het projectgebied zijn mogelijke land- en overwinteringshabitats voor algemene amfibiesoorten. Voor deze soorten geldt een zorgplicht van belang is dat de verwijdering van rommel, plantenbakken en andere plaatsen waar deze soorten kunnen voorkomen buiten overwinteringsperiode wordt gedaan.

Rode Lijst-soorten

Met de verwijdering van de steigers zullen rode lijst planten en korstmos soorten vernietigd worden. Voor deze soorten geldt de zorgplicht, deze zullen zoveel mogelijk gespaard moeten worden. Dit kan gedaan worden door om de soorten heen te werken of ze te verplaatsen naar een geschikt nabijgelegen gebied, of te herplaatsen op de nieuwe steigers.

Amsterdamse beleidssoorten

Meerdere Amsterdamse beleidsplantensoorten kunnen of komen voor in het projectgebied. Met werkzaamheden zullen deze mogelijk vernietigd worden, van belang is dat dit onder leiding van een deskundige wordt uitgevoerd en een ecologisch werkprotocol wordt opgesteld.

Tabel 1. Overzicht mogelijk aanwezige en aangetroffen beschermde soorten in de omgeving van het projectgebied

Soort(groep)	Bescherming	Functie projectgebied	Mogelijk effect	Vergunning nodig	Maatregelen
Vaatplanten	§11.2.4 Bal, ABS(+), Rode lijst	Groeiplaats	Ja	Mogelijk	Aanwezigheid onderzoeken zodra concrete werkzaamheden bekend zijn. Zoveel mogelijk omheen werken, anders uitgraven en verplaatsen. Een ecologisch werkprotocol moet worden opgesteld.
Vogels	§11.2.2 Bal	Nestgelegenheid	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Verwijdering steigers wanneer geen broedgeval aanwezig is en buiten broedseizoen
Vleermuizen	§11.2.3 Bal	Foerageergebied	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Maatregelen nemen tegen verstoring door licht

Soort(groep)	Bescherming	Functie projectgebied	Mogelijk effect	Vergunning nodig	Maatregelen
Rugstreeppad	§11.2.3 Bal	Land- en overwinterings-habitat	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Ontstaan van geschikt habitat bij werkzaamheden voorkomen
Bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine water-salamander	§11.2.4 Bal	Land- en overwinterings-habitat	Ja	Nee, algehele vrijstelling	Melden bij ODNHN, werken buiten overwinterings-periode i.v.m. zorgplicht

8.3 Maatregelen en nader onderzoek

De ontwikkelingen in het projectgebied leiden mogelijk tot een overtreding van de Omgevingswet. Voor algemeen voorkomende broedvogels, vleermuizen, rugstreeppad en algemeen voorkomende, niet kritische amfibieën kan dit voorkomen worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Voor muurflora kan door middel van nader onderzoek in beeld gebracht worden of de soorten aanwezig zijn, wat de effecten van de ontwikkeling zijn en of een activiteitenplan en vergunning van de Omgevingswet nodig is.

Mitigerende maatregelen

- + Beschermde vaatplanten (§11.2.4 Bal, ABS(+)) of Rode lijst zoveel mogelijk sparen. Wanneer niet mogelijk moeten ze worden uitgegraven en verplaatst worden naar een geschikte plek in de omgeving of op de nieuwe steigers. Dit moet gedaan worden onder leiding van een deskundige en een ecologisch werkprotocol.
- + Verwijdering van de steigers moet gedaan worden wanneer geen broedgevallen aanwezig zijn en buiten het broedseizoen. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot en met juli. In het kader van de Omgevingswet wordt voor het broedseizoen echter geen standaardperiode gehanteerd.
- + Het gebruik van (extra) kunstlicht tijdens de werkzaamheden dient te worden voorkomen, door de werkzaamheden overdag uit te voeren. Wanneer dit niet mogelijk is zal aangepaste verlichting te worden gebruikt met afgeschermd armatuur en een lichtbron met lichtwarmte <2700K en golflengte >540 nm.
- + Tegels, plantenbakken en rommel dient te worden verwijderd buiten de overwinteringsperiode van algemene amfibieën. De overwinteringsperiode duurt van 1 november – 15 maart. Bij het verwijderen van deze mogelijke schuilplaatsen dient in één richting gewerkt te worden, zodat individuen kunnen vluchten.
- + Tijdens de werkzaamheden moeten zandhopen afgedekt worden en geen ondiepe plassen in het terrein te laten liggen. Hierdoor wordt het creëren van geschikt habitat voor de rugstreeppad en vestiging tijdens werkzaamheden voorkomen. Het verstoren van rugstreeppad en het vernietigen van het leefgebied is een overtreding van de Omgevingswet.

Nader onderzoek

- + Zodra de werkzaamheden concreet zijn, is een nader onderzoek naar de aanwezigheid van muurflora noodzakelijk. Middels dit onderzoek kunnen de mogelijk negatieve effecten op beschermde muurflora in kaart worden gebracht.

- + Middels een AERIUS-berekening kan worden uitgerekend of de werkzaamheden een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden met betrekking tot stikstofuitstoot.

8.4 Vergunning Omgevingswet

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat verblijfplaatsen van vleermuizen en/of nesten van huismus aanwezig zijn in de woonschepen dient voorafgaand aan de werkzaamheden een vergunning van de Omgevingswet te worden verkregen. Een aanvraag voor een omgevingsvergunning kan bij het Omgevingsloket worden ingediend. De aanvraag kan pas worden ingediend als het nader onderzoek helemaal is afgerond. Bij de aanvraag dient ook een mitigatieplan/activiteitenplan ingediend te worden. Hierin staat onder andere welke mitigerende en compenserende maatregelen genomen zullen worden. De proceduretijd voor de beoordeling van de aanvraag is 26 weken, gerekend vanaf het moment dat u uw aanvraag heeft ingediend. Als niet alle gevraagde informatie bij de aanvraag is meegestuurd, kan de afhandeling langer duren.

Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten kan alleen worden verkregen als aan de volgende vijf punten wordt voldaan (Omgevingsregeling artikel 7.197 j-r, Besluit Kwaliteit Leefomgeving artikel 8.74 j-l):

1. Bestudeerde alternatieven worden aangeleverd voor de activiteit en een onderbouwing waarom er geen andere bevredigende oplossing is dan het verrichten van de activiteit;
2. De activiteit doet geen afbreuk aan het streven de populaties van de betrokken soort(en) in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.
3. Mitigerende maatregelen worden getroffen om schade aan de soort te voorkomen en compenserende maatregelen worden getroffen om onvermijdelijke schade aan de soort te herstellen.
4. Een natuurwaardenonderzoek is uitgevoerd, waarbij gegevens en onderzoeksresultaten bevat jonger dan drie jaar
5. Er is sprake van een in de wet genoemd belang. Voor soorten beschermd onder de Vogelrichtlijn (waaronder huismus) kan een vergunning worden verkregen op grond van de volgende belangen:

- + In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- + In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- + Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- + Ter bescherming van flora of fauna.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn (waar onder vleermuizen) kan een vergunning worden verkregen op grond van de volgende belangen:

- + In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- + Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- + In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

8.5 Risicosoorten

In het projectgebied zijn geen invasieve plantensoorten aangetroffen. Door de werkzaamheden uit te voeren met schoon materieel en schone grond wordt het verspreiden van invasieve exoten naar het projectgebied voorkomen.

Bij de uitvoering van de bouwwerkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van rugstreeppad in de omgeving. Door zandhopen af te dekken en geen ondiepe waterplassen in het terrein te laten liggen, kan worden voorkomen dat rugstreeppad zich in het projectgebied vestigt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

8.6 Kansen

Met het herbouwen van de steiger in de Oude Houthaven zijn meerdere kansen mogelijk om de toekomstige situatie van het projectgebied te verbeteren. Om de biodiversiteit te verhogen kunnen bomen met bloemrijke boomspiegels worden geplant. Hierdoor zal de bodem en waterafvoer verbeteren maar is ook aantrekkelijk voor bestuivers. Voor de bestuivers kunnen er ook insectenhôtels bij geplaatst worden. Verder kunnen groene kademuren worden geplaatst om de kans op zeldzame muurflora te verhogen. Onder de steiger kan een ruimte worden gecreëerd voor broedvogels.

Bronnen

Literatuur

- + Bos F., Bosveld, M., Groenendijk, D., van Swaay, C., Wynhoff, I., & De Vlinderstichting. (2006). *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)* (Nederlandse Fauna 7). Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland.
- + Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J., Buys, J.C., & Zoogdiervereniging. (2016). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren* (Natuur van Nederland 12). J. van Tol (Naturalis Biodiversity Center), R. Kleukers (EIS kenniscentrum insecten en andere ongewervelden) & B. van der Hoorn (Naturalis Biodiversity Center)
- + Creemers, R.C.M., van Delft, J.J.C.W., & RAVON. (2009). *De amfibieën en reptielen van Nederland* (Nederlandse Fauna 9). Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis & European Invertebrate Survey Nederland.
- + Kranenbarg, J., Herder, J.E., van Emmerik, W.A.M., Groen, M. (2022). *Visatlas van Nederland*. RAVON, Sportvisserij Nederland, Noordboek.
- + Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. (2002). *De Nederlandse libellen (Odonata)* (Nederlandse Fauna 4). J. Krikken (Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis).

Internet

- + Bij12. (2025). *Kennisdocumenten Soorten – Natuurbescherming*. www.bij12.nl/onderwerp/natuurinformatie/kennisdocumenten-soorten-natuurbescherming
- + De NDFF Verspreidingsatlas. (2025). *NDFF Verspreidingsatlas*. www.verspreidingsatlas.nl
- + De Vlinderstichting. (2025). *De Vlinderstichting*. www.vlinderstichting.nl
- + EIS Kenniscentrum insecten en andere ongewervelden. (2025). *EIS kenniscentrum*. www.eis-nederland.nl
- + Gemeente Amsterdam. (2025). *Interactieve kaarten*. <https://maps.amsterdam.nl/>
- + Gemeente Amsterdam. (2023). *Ontheffing en activiteitenplan iepenpage*. <https://openresearch.amsterdam.nl/page/102146/ontheffing-en-activiteitenplan-iepenpage>
- + Observation International. (2025). *Waarneming.nl*. www.waarneming.nl
- + PDOK. (2025). PDOK Viewer. <https://app.pdok.nl/viewer/#x=160000.00&y=455000.00&z=3.0000&background=BRT-A%20standaard&layers=>
- + RAVON. (2025). *RAVON*. www.ravon.nl
- + Stichting NDFF. (2025). Nationale Databank Flora en Fauna. Geraadpleegd juni 2025 van www.ndff-ecogrid.nl
- + Unie van Waterschappen. <https://unievannwaterschappen.nl/themas/weging-van-het-waterbelang/>
- + Zoogdiervereniging. (2025). *Zoogdiervereniging*. www.zoogdiervereniging.nl

Bijlagen

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

Omgevingswet

In Nederland is de bescherming van natuurwaarden sinds 1 januari 2024 geregeld in de Omgevingswet. Deze wet regelt de bescherming van de fysieke omgeving, en daaronder vallen beschermde natuurgebieden, leefgebieden van beschermde soorten en houtopstanden. Deze wet combineert een groot aantal wetten, waaronder de Wet natuurbescherming die sinds 2017 van kracht was. De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland is geconcretiseerd in de omgevingsverordeningen van de provincies.

Zorgplicht voor eenieder Art. 1.6 van OW

Eenieder draagt voldoende zorg voor de fysieke leefomgeving.

Eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat diens activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving, is verplicht:

- + alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen,
- + voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken,
- + als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

Het is verboden een activiteit te verrichten of na te laten, als door het verrichten of nalaten daarvan aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan.

Specifieke zorgplichten: Art. 11.6, 11.27 en 11.116 van BaI

Voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefgebieden/habitats, Natura 2000- gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden, en houtopstanden kent de Omgevingswet een specifieke zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor het behoud van beschermde natuurwaarden. Deze worden behandeld in onderstaande kopjes.

Soortbescherming

Op het gebied van soortbescherming is het uitgangspunt van de Omgevingswet dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan middels een vergunning; het 'nee, tenzij-principe'. De Omgevingswet kent de volgende drie categorieën beschermde soorten (zie tabel 1):

1. Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Europese Vogelrichtlijn;
2. Soorten, niet vogels zijnde, van de Europese Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt;
3. 'Andere soorten', waaronder soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor een vergunning voor het overtreden van de verboden. De verbodsbepalingen voor vogels en overige Europese soorten (categorie 1 en 2) zijn letterlijk overgenomen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere, 'nationaal' beschermde soorten (categorie 3) gelden

verbodsbepalingen die geïnspireerd zijn op de Habitatrichtlijn, maar in sommige opzichten minder streng zijn. In tabel 1 zijn de verbodsbepalingen per regime weergegeven.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een vergunning moet aan drie criteria zijn voldaan:

- + Er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- + Er moet sprake zijn van een in de wet genoemd belang. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn, zoals ruimtelijke ontwikkeling, volksgezondheid of openbare veiligheid;
- + De activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een vergunning worden verleend. Voor een aantal handelingen is bovendien vrijstelling mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Tabel 1. Verbodsbepalingen per categorie beschermde soorten

Categorie 1 §11.2.2 Bal	Categorie 2 §11.2.3 Bal	Categorie 3 §11.2.4 Bal
Art 11.37 Lid 1 a Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Art 11.46 Lid 1 a Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 11.54 Lid 1 a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 11.37 Lid 1 b Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 11.46 Lid 1 b Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Art 11.54 Lid 1 b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 11.37 Lid 1 c Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 11.46 Lid 1 c Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Art 11.54 Lid 1 c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen
Art 11.37 Lid 3 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 11.46 Lid 1 d Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	
	Art 11.46 Lid 1 e Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	

Specifieke zorgplicht voor flora- en fauna-activiteiten

Een flora- en fauna-activiteit is een activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten.

Degene die een activiteit verricht (flora- en fauna-activiteit) en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de natuurbescherming is verplicht:

- + alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;

- + voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- + als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

De zorgplicht houdt ook in dat voorafgaand aan een flora- en fauna-activiteit onderzoek gedaan moet worden naar het voorkomen van beschermde soorten, inclusief Rode Lijst-soorten. Als negatieve effecten op deze soorten niet uitgesloten kunnen worden dient nagegaan te worden welke effecten kunnen optreden. Preventieve maatregelen dienen te worden genomen en gecontroleerd of deze het beoogde effect hebben. Als dit niet het geval is dienen passende herstelmaatregelen te worden getroffen. Naast bovengenoemde verplichtingen is men ook verplicht om bij dieren onnodig lijden te voorkomen.

Natura 2000

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In deze Natura 2000-gebieden worden bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit (soortenrijkdom) te behouden. De Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn bestaan uit soortenbescherming en gebiedsbescherming. Alle EU-lidstaten wijzen beschermde gebieden aan voor specifieke soorten en hun leefgebied. De onder beide richtlijnen aangewezen beschermde gebieden vormen het Natura 2000-netwerk.

In Nederland is de bescherming van de Natura 2000-gebieden verankerd in de Omgevingswet. De Europese verplichtingen tot gebiedsbescherming uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in deze wet geïmplementeerd. De wet biedt een beschermingskader voor de flora en fauna binnen de aangewezen beschermde gebieden, de Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale gebieden.

Bij Natura 2000-gebieden vormen de instandhoudingsdoelstellingen die voor een gebied in een aanwijzingsbesluit zijn geformuleerd een belangrijk aanknopingspunt voor de bescherming van de habitattypen en habitatrichtlijn- en vogelrichtlijnsoorten in een gebied. De wet bepaalt dat activiteiten die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Dergelijke activiteiten heten Natura 2000-activiteiten en behelzen het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

Specifieke zorgplicht voor Natura 2000-activiteiten

Degeene die een activiteit verricht (Natura 2000-activiteit) en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de natuurbescherming en het beschermen van landschappelijke waarden, is verplicht:

- + alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- + voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- + als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

De zorgplicht houdt ook in dat voorafgaand aan een Natura 2000-activiteit onderzoek gedaan moet worden naar de instandhoudingsdoelstellingen, leefgebieden en habitats.

Indien een Natura 2000-activiteit verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied veroorzaakt, kan het bevoegd gezag (Minister voor natuur en stikstof) een maatwerkvoorschrift stellen of beslissen op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen. Dit geldt ook voor bijzondere nationale natuurgebieden.

Natuurnetwerk Nederland

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Door verbindingen tussen natuurgebieden te maken, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden over meer gebieden. Hierdoor zijn deze gebieden beter bestand tegen negatieve milieu-invloeden. In grotere natuurgebieden kunnen gemiddeld genomen meer soorten planten en dieren leven. Het Natuurnetwerk Nederland is een netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. De provincies zijn verantwoordelijk voor de realisatie van het NNN.

Het Rijk heeft de bescherming van het NNN vastgelegd in de Omgevingswet en het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (BKL). Provincies moeten op grond van het BKL het NNN aanwijzen en begrenzen in provinciale verordeningen. In deze verordeningen moeten ook de regels en wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden zijn vastgelegd.

Het doel van de planologische bescherming van het NNN is om het netwerk van natuurgebieden te beschermen tegen negatieve effecten van ruimtelijke ingrepen. Dat betekent niet dat ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijvigheid, verboden zijn.

De bescherming van het NNN vindt plaats door het 'nee, tenzij-principe'. Dit houdt in dat een project binnen het natuurnetwerk Nederland geen nadelige gevolgen kan hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk, tenzij verzekerd is dat deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven.

Houtopstanden

De Omgevingswet heeft tot doel om houtopstanden (bos, bomenlanen, houtwallen, struikhagen en dergelijke) te beschermen. De Wet werkt vanuit het principe dat het areaal houtopstanden in Nederland behouden moet blijven. Zodra in het kader van ruimtelijke ontwikkeling houtopstanden verwijderd worden, moet het worden herplant.

Houtopstand: zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend.

Vellen: rooien of verrichten van andere handelingen die de dood of ernstige beschadiging van een houtopstand tot gevolg kunnen hebben.

Herbeplanten: door aanplant, bezaaiing of natuurlijke verjonging of op andere wijze realiseren van een nieuwe houtopstand.

De bescherming geldt niet voor de volgende houtopstanden:

- + Houtopstanden binnen de bebouwingscontour houtkap (de gemeente moet in het omgevingsplan de bebouwingscontour houtkap aanwijzen (artikel 5.165b uit BKL)). Dat komt er ongeveer op neer dat de rijksregels alleen gelden voor houtopstanden buiten stedelijk gebied
- + Bomen en struiken die specifiek voor het oogsten van fruit, noten of vruchten zijn geteeld
- + Houtopstanden die windschermen om boomgaarden vormen
- + Naaldbomen die duidelijk bedoeld zijn als kerstbomen én niet ouder zijn dan 20 jaar
- + Kweekgoed
- + Populieren of wilgen van:
 - Wegbeplantingen

- beplantingen langs waterwegen,
- eenrijige beplantingen langs landbouwgronden
- + Het dunnen van een houtopstand om de groei van de overblijvende houtopstand te bevorderen. Bijvoorbeeld als onderdeel van het reguliere onderhoud van de houtopstand.
- + Beplantingen die bestaan uit populieren, wilgen, essen of elzen en duidelijk bedoeld zijn voor de productie van houtige biomassa onder de volgende voorwaarden:
 - Het oogsten vindt minstens 1 keer per 10 jaar plaats.
 - De beplantingen bestaan uit minstens 10.000 stoven per ha per beplantingseenheid.
 - Een beplantingseenheid moet bestaan uit aaneengesloten beplanting zonder doorsnijding door meer dan 2 m brede onbeplante stroken.
 - De beplantingen zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- + Houtopstanden met een oppervlakte van minder dan 10 are. Het gaat hier om de oppervlakte van de totale houtopstand dus niet alleen van het te vellen deel.
- + Houtopstanden die bestaan uit een rijbeplanting van maximaal 20 bomen (gerekend over het totaal aantal rijen). Het gaat hier om het aantal bomen in rijbeplanting van de totale houtopstand dus niet alleen het aantal te vellen bomen.

Als geen van bovenstaande situaties van toepassing is, gelden de rijksregels. Dan is het verboden een (deel van een) houtopstand te vellen zonder eerst een melding te doen. De melding dient uiterlijk 4 weken en niet eerder dan één jaar voor het vellen te worden gedaan (artikel 11.126, Bal) bij het Omgevingsloket.

Als een (deel van een) houtopstand verloren is gegaan (ook bij storm of brand), dan geldt een herplantplicht (artikel 11.129, Bal). Herbeplanting moet op een bosbouwkundig verantwoorde wijze, en binnen 3 jaar na het vellen plaatsvinden. Het is verplicht om beplanting die niet binnen 3 jaar gaat groeien, te vervangen. Verder moet het herbeplanten op dezelfde grond als het vellen plaatsvinden. Uitzonderingen hierop gelden in de volgende gevallen:

- + Het periodiek vellen van vriend- of hakhout.
- + Het vellen is voor het uitvoeren van een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.
- + Het vellen is voor het uitvoeren van maatwerk dat preventieve of herstelmaatregelen voorschrijft die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied te bereiken.
- + Het vellen is voor het uitvoeren van een maatwerkvoorschrift dat verbonden is aan een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit of flora- en fauna-activiteit.
- + Het vellen is voor het uitvoeren van regels over vergunningvrije Natura 2000-activiteiten of flora- en fauna-activiteiten in de Omgevingsregeling of omgevingsverordening.
- + Het vellen is voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.
- + Het vellen en herbeplanten vindt aantoonbaar plaats volgens een gedragscode.
- + Het vellen dat voldoet aan alle volgende voorwaarden:
 - Het is een activiteit van nationaal belang of hangt daarmee samen. Het Omgevingsbesluit geeft aan welke activiteiten van nationaal belang zijn (artikel 4.12, Omgevingsbesluit).
 - Het gaat om een houtopstand die niet is aangeplant vanwege een herbeplantingsplicht (van het Bal, de Wet natuurbescherming of de Boswet).
 - De minister van LNV heeft in het verleden een kennisgeving ontvangen (en dat bevestigt) voor het aanleggen van de houtopstand. Die kennisgeving moet het tijdstip en de plaats van de (destijds aan te leggen) houtopstand aangeven. Uit de kennisgeving moet ook blijken dat het om tijdelijke houtopstand gaat waarvan het vellen (in z'n geheel) zal plaatsvinden binnen 40 jaar na dat tijdstip.

De provincie en het Rijk kunnen maatwerkregels of -voorschriften opstellen (onder voorwaarden) waardoor de meldingsplicht vervalt. Tevens kan de gemeente aanvullende eisen stellen aan kap en herplant.

Specifieke zorgplicht voor Vellen en herplanten houtopstanden

Degene die een activiteit verricht die houtopstanden betreffen en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het beschermen van landschappelijke waarden en de instandhouding van bosareaal, is verplicht:

- + alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- + voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- + als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.